

नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५४) काठमाडौं, चैत १७ गते २०६१ साल (अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख))

भाग ३

श्री ५ को सरकार
अर्थ मन्त्रालयको सूचना

ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार व्यवस्थापन नियमावली, २०६१

राष्ट्र ऋण ऐन, २०५९ को दफा २० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले नेपाल राष्ट्र बैंकको राय लिई देहायका नियमहरू बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यी नियमहरूको नाम 'ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार व्यवस्थापन नियमावली, २०६१' रहेको छ।
 - (२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,
 - (क) 'ऐन' भन्नाले राष्ट्र ऋण ऐन, २०५९ सम्मन्तु पर्छ।
 - (ख) 'प्राथमिक निष्काशन' भन्नाले नियम ३ बमोजिम गरिने ऋणपत्रको प्राथमिक निष्काशन सम्मन्तु पर्छ।
 - (ग) 'बोलकबोल' भन्नाले कुनै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले ऋणपत्र खरिद गर्न मन्जूर गरी बोलकबोल फाराममा उल्लेख गरेको मूल्य वा रकम सम्मन्तु पर्छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६१।१२।१७

- (घ) 'कटि मूल्य (कट अफ प्राईस)' भन्नाले बोलकबोल आह्वान वा स्वीकार गर्दा बैकले तोकिएको न्यूनतम मूल्य सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) 'दोस्रो बजार कारोबार' भन्नाले एक पटक निष्काशन तथा बाँडफाँड भइसकेको ऋणपत्रको खरिद, बिक्री वा विनिमय सम्बन्धी कारोबार सम्झनु पर्छ ।
- (च) 'धितोपत्र बजार' भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम धितोपत्रको कारोबार गर्ने अनुमति प्राप्त धितोपत्र बजार सम्झनु पर्छ ।
- (छ) 'धितोपत्र बोर्ड' भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको धितोपत्र बोर्ड सम्झनु पर्छ ।
- (ज) 'बजार निर्माता' भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम धितोपत्रको कारोबार गर्ने बजार निर्माताको रूपमा धितोपत्र व्यवसायीको प्रमाणपत्र प्राप्त संगठित संस्था सम्झनु पर्छ ।
- (झ) 'दलाल' भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम धितोपत्र दलाल व्यवसायीको रूपमा प्रमाण प्राप्त संगठित संस्था सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) 'ग्राहक' भन्नाले यस नियमावली बमोजिम ऋणपत्र खरिद वा बिक्री गर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्था सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

ऋणपत्रको प्राथमिक निष्काशन

३. बोलकबोलद्वारा ऋणपत्रको प्राथमिक निष्काशन गर्न सक्ने: (१) बैकले बोलकबोलद्वारा ऋणपत्रको प्राथमिक निष्काशन गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम ऋणपत्र निष्काशन गर्ने प्रयोजनको लागि बैकले बोलकबोललाई आवश्यकतानुसार प्रतिस्पर्धि र अप्रतिस्पर्धि गरी दुई भागमा विभाजन गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिम विभाजन गर्दा बैकले अप्रतिस्पर्धि बोलकबोलको लागि कम्तिमा पन्ध्र प्रतिशत ऋणपत्र छुट्याउनु पर्नेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम छुट्याइएको ऋणपत्र बिक्री नभई बाँकी रहेको ऋणपत्रलाई बैकले प्रतिस्पर्धि बोलकबोलमा समावेश गर्नेछ ।
- (५) उपनियम (१) बमोजिम ऋणपत्र निष्काशन गर्दा बैकले त्यस्तो ऋणपत्रको किसिम, रकम, व्याजदर, साँवा व्याज भुक्तानी अवधि, बोलकबोल पेश गर्ने मिति, समय र तरिका लगायतका अन्य आवश्यक विवरण खुलाई राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गरी ऋणपत्र खरिद गर्न बोलकबोल आह्वान गर्नेछ ।
- (६) उपनियम (५) बमोजिमको सूचना बैकले आफ्नो वेबसाइटमा समेत राख्नेछ ।
- (७) उपनियम (५) वा (६) बमोजिम प्रकाशित सूचना अनुसार प्रतिस्पर्धि बोलकबोलको हकमा जुनसुकै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्था र अप्रतिस्पर्धि बोलकबोलको हकमा बैकबाट प्रचलित कानून बमोजिम 'क', 'ख' र 'ग' वर्गको वित्तीय कारोबार गर्न इजाजत प्राप्त गरेका संस्था वाहेकका अन्य व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्था बोलकबोलमा सहभागि हुन सक्ने छन् ।
४. बोलकबोल फाराम पेश गर्ने समय र तरिका: (१) ऋणपत्र खरिद गर्न चाहने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले नियम ३ बमोजिम प्रकाशित सूचनामा तोकिएको मिति र समयभित्र बोलकबोल फाराम भरी खामबन्दी गरी बैक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम बोलकबोल फाराम पेश गर्ने व्यक्ति भए त्यस्तो व्यक्तिको नाम र ठेगाना उल्लेख गरी निजको दस्तखत सहित नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र फर्म, कम्पनी वा संस्था भए त्यस्तो फर्म, कम्पनी वा संस्थाको आधिकारिक व्यक्तिको नाम र ठेगाना उल्लेख गरी निजको दस्तखत

(२)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६१।१२।१७

सहित सो फाराममा सम्बन्धित फर्म, कम्पनी वा संस्थाको छाप लगाई त्यस्तो फर्म, कम्पनी वा संस्थाको दता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि फारामसाथ संलग्न गर्नु पर्नेछ।

- (३) उपनियम (१) बमोजिम बोलकबोल फाराम प्राप्त भएपछि बैकले बोलकबोलदाताको नाम, ठेगाना र बोलकबोलको संख्या स्पष्ट खुल्ने गरी आफ्नो रजिष्टरमा अभिलेख राख्नु पर्नेछ।
५. मूल्य वा रकम उल्लेख गर्नु पर्ने: (१) नियम ३ बमोजिम प्रतिस्पर्धि बोलकबोलमा भाग लिने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले आफूले कति रकमको ऋणपत्र खरिद गर्न चाहेको हो त्यसको मूल्य र रकम बोलकबोल फाराममा उल्लेख गर्नु पर्नेछ। त्यसरी रकम उल्लेख गर्दा एकसय रुपैयाँ अंकित मूल्यको आधारमा दशमलव पछाडि चार अंकसम्म उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
- (२) नियम ३ बमोजिम अप्रतिस्पर्धि बोलकबोलमा भाग लिने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले आफूले खरिद गर्न चाहेको ऋणपत्रको रकम बोलकबोल फाराममा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
- (३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम रकम उल्लेख गर्दा बोलकबोल फाराममा बोलकबोलदाताले न्यूनतम पच्चीस हजार रुपैयाँ वा सो रकमले निःशेष भाग जाने रकम उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
- (४) उपनियम (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा २ को खण्ड (ग) को उपखण्ड (५) बमोजिम तोकिएको ऋणपत्रको हकमा न्यूनतम रकम एकहजार रुपैयाँ बोलकबोल फाराममा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
- (५) यस नियम बमोजिम रकम वा मूल्य उल्लेख गर्दा अंक र अक्षर दुवैमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
६. अर्नेष्ट मनी जम्मा गर्नु पर्ने: (१) बोलकबोलदाताले आफूले ऋणपत्र खरिद गर्न चाहेको रकमको दुई दशमलव पाँच शून्य प्रतिशतले हुन आउने रकम अर्नेष्ट मनीको रूपमा बैकको वैकिङ्ग कार्यालयमा जम्मा गरी सोको सक्कल भौचर बोलकबोल फाराम साथ पेश गर्नु पर्नेछ।
- (२) नियम ९ बमोजिम बैकले बोलकबोल अस्वीकार गरेमा बोलकबोलदाताले उपनियम (१) बमोजिम अर्नेष्ट मनी वापत जम्मा गरेको रकम बोलकबोलको निर्णय भएको मितिले सात दिनभित्र बोलकबोलदातालाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ।
७. बोलकबोल स्वीकार गर्ने: (१) नियम ४ बमोजिम बोलकबोल फाराम प्राप्त भएपछि बैकले सबभन्दा बढी मूल्य उल्लेख भएको बोलकबोल स्वीकार गर्नु पर्नेछ।
- (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बैकले ऋणपत्र निष्काशन भएको रकममा पच्चीस प्रतिशतसम्म रकम थपघट गरी बोलकबोल स्वीकार गर्न सक्नेछ।
- (३) उपनियम (१) बमोजिम प्रतिस्पर्धि बोलकबोल स्वीकार गर्दा एकभन्दा बढी बोलकबोलदाताले एउटै मूल्य उल्लेख गरेमा बैकले कटौती मूल्य कायम गरी त्यस्ता बोलकबोलदाताहरूलाई समानुपातिक आधारमा ऋणपत्र पर्ने गरी बोलकबोल स्वीकार गर्नु पर्नेछ।
- (४) उपनियम (१) बमोजिम अप्रतिस्पर्धि बोलकबोल स्वीकार गर्दा बैकले त्यस्तो ऋणपत्र खरिद गर्न बोलकबोल फाराम पेश गर्ने सबै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई समानुपातिक रूपमा पर्ने गरी बोलकबोल स्वीकार गर्नु पर्नेछ।
८. जानकारी दिनु पर्ने: नियम ७ बमोजिम बोलकबोल स्वीकार गरेपछि बैकले सोको जानकारी सात दिनाभित्र सम्बन्धित बोलकबोलदातालाई दिनु पर्नेछ।
९. बोलकबोल अस्वीकार गर्ने: (१) नियम ४ बमोजिम प्राप्त भएको बोलकबोल फाराम छानविन गर्दा देहाय बमोजिम भएमा बैकले त्यस्तो बोलकबोल अस्वीकार गर्नेछ :-

- (क) बोलकबोल फाराममा व्यक्तिको हकमा निजको नाम, ठेगाना र दस्तखत र फर्म, कम्पनी वा संस्थाको हकमा त्यस्तो फर्म, कम्पनी वा संस्थाको नाम, ठेगाना, छाप र आधिकारिक व्यक्तिको दस्तखत छुट भएको,

(३)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६९।१२।१७

- (ख) नियम ५ बमोजिम मूल्य र रकम अंक तथा अक्षरमा उल्लेख नगरेको,
(ग) नियम ६ बमोजिम अर्नेष्ट मनी जम्मा नगरेको वा कम जम्मा गरेको,
(घ) बोलकबोल फाराममा ऋणपत्रको नाम र सिरिज नम्बर उल्लेख नभएको, वा
(ङ) बोलकबोल आव्हान गर्दा प्रकाशित सूचनामा उल्लिखित अन्य विवरण पूरा नगरेको ।

- (२) बैंकले मुलुकको मौद्रिक तथा आर्थिक परिसूचकलाई विचार गरी बोलकबोल आंशिक वा पूर्ण रुपमा स्वीकार वा अस्वीकार गर्न सक्नेछ ।
१०. ऋणपत्रको प्रमाणपत्र दिनु पर्ने नियम ७ बमोजिम बोलकबोल स्वीकार गरेपछि बैंकले अंकित मूल्यमा सावा तथा व्याज भुक्तानी पूर्जा सहितको ऋणपत्रको प्रमाणपत्र बोलकबोलदातालाई दिनु पर्नेछ ।
११. साँवा तथा व्याजको भुक्तानीः ऋणपत्र धनीलाई साँवाको भुक्तानी सो ऋणपत्रको म्याद समाप्त भएको भोलिपल्टदेखि र व्याजको भुक्तानी ऋणपत्रमा उल्लेख भए बमोजिमको समयमा गरिनेछ ।

परिच्छेद-३

ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार

१२. धितोपत्र बजार माफत ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न सकिनेः (१) नियम ३ बमोजिम निष्काशन गरिएको ऋणपत्रको धितोपत्र बजार माफत दोस्रो बजार कारोबार गर्न सकिनेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम दोस्रो बजार कारोबार गर्ने प्रयोजनको लागि बैंकले कारोबार गर्न ऋणपत्रको किसिम, रकम, व्याजदर, साँवा व्याज भुक्तानी अवधि लगायतका विवरण खोली धितोपत्र बजारमा सूचिकृत गराउनेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिम बैंकले सूचिकृत गराएको ऋणपत्र दलाल वा बजार निर्माता माफत दोस्रो बजार कारोबार गर्न सकिनेछ ।
१३. दलाल वा बजार निर्माताले पूरा गर्नु पर्ने शर्तहरूः ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न चाहने दलाल वा बजार निर्माताले देहायका शर्तहरू पूरा गर्नु पर्नेछ :-
- (क) धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिमको न्यूनतम चुक्ता पूँजी, भौतिक पूर्वाधार र जनशक्ति हुनु पर्ने,
- (ख) बैंकले तोकेको ढाँचामा बैंकमा छुट्टै ऋणपत्र खाता खोल्नु पर्ने,
- (ग) धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिमको रकम धरौटी वा बैंक ग्यारेण्टीको रुपमा राख्नु पर्ने ।
१४. दलाल माफत ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबारः (१) नियम १२ बमोजिम सूचिकृत भएको ऋणपत्र दलाल माफत दोस्रो बजार कारोबार गर्न चाहने ग्राहकले धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा दोस्रो बजार कारोबार गर्न दलाललाई आदेश दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम दिइएको आदेशमा ग्राहकले आफूले दोस्रो बजार कारोबार गर्न चाहेको ऋणपत्रको नाम, किसिम, संख्या, रकम, मूल्य र त्यस्तो आदेश बहाल रहने अवधि समेत खुलाउनु पर्नेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिम मूल्य खुलाउंदा ग्राहकले देहाय बमोजिम ऋणपत्रको मूल्य खुलाउन सक्नेछ :-
- (क) निश्चित मूल्य,
- (ख) न्यूनतम वा अधिकतम मूल्य, वा
- (ग) धितोपत्र बजारको स्थिति हेरी दलालले तोक्न सक्ने मूल्य ।

(४)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६९।१२।१७

(४) उपनियम (२) बमोजिम ग्राहकले दिएको आदेशमा निजले तोकेको समयसम्म बहाल रहने छ र अवधि नतोकिएकोमा आदेश दिएको मितिले तीन दिनसम्म बहाल रहनेछ ।

(५) उपनियम (१) बमोजिम आदेश दिँदा ग्राहकले जति मूल्यको ऋणपत्र बिक्री गर्न चाहेको हो त्यति नै मूल्यको ऋणपत्रको प्रमाणपत्र दलाललाई बुझाउनु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम दलालले ग्राहकबाट ऋणपत्रको प्रमाणपत्र बुझी लिए पछि सोको निस्सा ग्राहकलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) दलालले ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्दा नियम २१ को उपनियम (१) बमोजिम राखिएको अभिलेखमा उल्लिखित समयको प्राथमिकताको आधारमा कारोबार गर्नु पर्नेछ ।

(८) दलालले ऋणपत्र कारोबार गर्दा एकसय रुपैयाँ अंकित मूल्यको आधारमा मूल्य तोकी कारोबार गर्नु पर्नेछ ।

(९) दलालले ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्दा मौखिक रुपमा लिए वा दिए भनी आफ्नो मौखिक स्वीकृति जनाई सकेपछि धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा फाराम भरी दस्तखत गरी खरिदकर्ता दलाल र विक्रेता दलालले एक आपसमा लिने दिने गर्नु पर्नेछ र सोको एक एक प्रति धितोपत्र बजारमा तुरुन्त बुझाउनु पर्नेछ ।

(१०) उपनियम (९) बमोजिम ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न स्वीकृति जनाई दस्तखत गरे पछि दलालले त्यस्तो ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न अस्वीकार गर्न पाउने छैन ।

(११) उपनियम (९) बमोजिम ऋणपत्रको कारोबार सम्पन्न गरिसकेपछि दलालले ग्राहकलाई धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिमको ढाँचामा फाराम भरी सोको जानकारी दिनु पर्नेछ । ग्राहकले ऋणपत्र खरिद गरेको भए दलालले धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिमको ढाँचामा खरिद निस्सा समेत ग्राहकलाई दिनु पर्नेछ ।

(१२) उपनियम (११) बमोजिमको खरिद निस्सा ऋणपत्रकै रुपमा कारोबारयोग्य हुनेछ ।

(१३) उपनियम (१२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपनियम (११) बमोजिमको खरिद निस्सा सम्बन्धित दलाल र धितोपत्र बजारमा अभिलेख गराए पछि मात्र कारोबार गर्न सकिनेछ ।

(१४) ग्राहकको आदेश नभएको अवस्थामा दलालले धितोपत्र बोर्डले तोकेको सीमामा ननाच्ने गरी आफ्नो स्वामित्वको ऋणपत्र दोस्रो बजार कारोबार गर्न सक्नेछ ।

१५. बजार निर्माता मार्फत ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार: (१) कुनै ग्राहकले नियम १४ बमोजिम दलाल मार्फत ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न चाहेमा र दलालसँग पर्याप्त मात्रामा ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबारको आदेश नभएको कारण ऋणपत्रको कारोबार हुन नसकेमा त्यस्तो ग्राहकले सिधै वा दलाल मार्फत धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा बजार निर्मातालाई ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) बजार निर्माताले धितोपत्र बजारको ऋणपत्र कारोबार गर्ने कक्षमा राखेको सूचना पाटीमा खरिद मूल्य र बिक्री मूल्य तोकी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न सक्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम तोकिएको ऋणपत्रको खरिद वा बिक्री मूल्यको भिन्नता धितोपत्र बोर्डले तोकेको सीमा भन्दा बढी हुने छैन ।

(४) उपनियम (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बजार निर्माताले आफूसँग ऋणपत्र मौज्जात नभएको अवस्थामा ऋणपत्रको खरिद मूल्य मात्र र धितोपत्र बोर्डले तोकेको अधिकतम मौज्जात पुगिसकेको अवस्थामा ऋणपत्रको बिक्री मूल्य मात्र तोक्नु पर्नेछ ।

(५) बजार निर्माताले धितोपत्र बजारमा अंकित गराएको मूल्यमा धितोपत्र बोर्डको स्वीकृति निई नेपाल अधिराज्यका आफ्नो अन्य शाखाबाट समेत ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न सक्नेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम ऋणपत्रको कारोबार गर्दा वा गराउँदा धितोपत्र बजारमा कारोबारका लागि अंकित गराएको मूल्यमा कुनै किसिमको परिवर्तन भएमा सोही अनुसार तुरुन्त एकै समयमा अन्य शाखामा समेत परिवर्तन हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(७) धितोपत्र बजारले तोकेको कारोबार समय समाप्त भइसकेपछि पनि सो दिन बजार निर्माताले आधिकारिकता मुद्रण विभागाबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६१।१२।१७

ऋणपत्र कारोबार गर्ने कक्षमा राखेको सूचना पाटीमा अंकित गरेको अन्तिम मूल्यमा ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न सक्नेछ ।

- (८) उपनियम (७) बमोजिम ऋणपत्र कारोबार गरिएको जानकारी बजार निर्माताले कारोबार भएकै दिन वा सोको भोलिपल्ट कारोबार समय हुन अगावै धितोपत्र बोर्ड तथा धितोपत्र बजारलाई दिनु पर्नेछ ।
- (९) बजार निर्माताले धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिम आफ्नो स्वामित्वमा राख्नु पर्ने ऋणपत्रको न्यूनतम सीमा नघट्ने र अधिकतम सीमा नवढ्ने गरी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्नु पर्नेछ ।
१६. रोक्का भएको ऋणपत्रको कारोबार गर्न नपाउने: यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दलाल वा बजार निर्माताले प्रचलित कानून बमोजिम रोक्का भएको ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न पाउने छैन ।
१७. स्वामित्व उल्लेख गर्नु पर्ने: (१) दलाल वा बजार निर्माताले ऋणपत्रको प्रकृतिको आधारमा धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिम व्यक्तिगत वा संस्थागत स्वामित्वमा रहने गरी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दलाल वा बजार निर्माताले आफ्नो स्वामित्वमा रहने गरी खरिद गरेको ऋणपत्रको हकमा व्यक्तिगत वा संस्थागत दुवै किसिमको स्वामित्व रहने गरी ऋणपत्र खरिद गर्न सक्नेछ ।
१८. दोस्रो बजार कारोबारको सीमा: (१) दलाल वा बजार निर्माताले ऋणपत्रको शुरु कारोबार मूल्य र न्यसपछिका कारोबार मूल्य धितोपत्र बोर्डले तोकेको सीमाभित्र रही तोक्नु पर्नेछ ।
- (२) दलालले धितोपत्र बजारमा अंकित गरेको मूल्यमा एकपटकमा कमिमा पच्चीस हजार रुपैया बराबरको ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्नु पर्नेछ ।
१९. ऋणपत्रको प्रमाणपत्रमा अंकित मूल्यमा कारोबार गर्नु पर्ने : (१) दलाल वा बजार निर्माताले ऋणपत्रको प्रमाणपत्रमा अंकित मूल्यको आधारमा मात्र कारोबार गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम ऋणपत्रको कारोबार गर्दा खण्डित अवधिको व्याज र त्यस्तो व्याजमा लाग्ने करको समेत छुट्टै हिसाब देखिने गरी कारोबार दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।
२०. कारोबार फछ्यौट गर्नु पर्ने: (१) कुनै दलाल वा बजार निर्माताले आफूले गरेको ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबारको रकम, ऋणपत्रको प्रमाणपत्र, दाखिल खारेज पत्र, विक्रेताको लिखत तथा अन्य आवश्यक कागजात कारोबार भएकै दिन धितोपत्र बोर्डले तोकेको समयभित्र धितोपत्र बजारमा पेश गरी कारोबार फछ्यौट गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम दलाल वा बजार निर्माताले कारोबार भएकै दिन कारोबार फछ्यौट गर्न नसकेमा सोको कारण खोली निवेदन दिएमा धितोपत्र बजारले ऋणपत्रमा निर्धारित व्याजदर अनुसारको विलम्ब अवधिको व्याज रकम र दैनिक कारोबार मूल्यमा धितोपत्र बोर्डले तोकेको प्रतिशतका दरले विलम्ब शुल्क लिई कारोबार भएको तेस्रो दिनसम्ममा त्यस्तो कारोबार फछ्यौट गर्न धितोपत्र बजारले म्याद थप गरिदिन सक्नेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिम लिइएको व्याज तथा विलम्ब शुल्क धितोपत्र बजारले दलाल वा बजार निर्माता मार्फत सम्बन्धित ग्राहकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) उपनियम (२) बमोजिम थपिएको म्यादभित्र समेत कारोबार फछ्यौट नगरेमा त्यस्तो दलाल वा बजार निर्माताले राखेको धरौटी रकमबाट खाससम्म ऋणपत्र खरिद गरी वा नगद भुक्तानी गरी धितोपत्र बजारले हिसाब फछ्यौट गरिदिनु पर्नेछ ।
- (५) दलाल वा बजार निर्माताले नियम १३ को खण्ड (ख) बमोजिम खोलेको खातामा दैनिक कारोबारबाट भएको हेरफेरको हिसाब मिलान गर्नु पर्नेछ ।

(६)
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६१।१२।१७

- (६) उपनियम (५) बमोजिम हिसाब मिलान गर्दा ग्राहकको नाममा ऋणपत्रको नयाँ प्रमाणपत्र जारी गर्नु परेमा बैंकले नयाँ प्रमाणपत्र जारी गर्नु पर्नेछ।
- (७) उपनियम (६) बमोजिम नयाँ प्रमाणपत्र जारी गर्दा बैंकले तोके बमोजिमको दस्तुर ग्राहकले दलाल वा बजार निर्माता मार्फत बैंकलाई बुझाउनु पर्नेछ।
२१. ऋणपत्रको कारोबार सम्बन्धी अभिलेख: (१) दलालले ग्राहकबाट ऋणपत्रको दोस्रो वजार कारोबार गर्न आदेश प्राप्त भएपछि सोको मिति र समय समेत जनाई धितोपत्र बोर्डले तोके बमोजिमको ढाँचामा दता अभिलेख राख्नु पर्नेछ।
- (२) दलाल वा बजार निर्माताले धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा ग्राहक र आफ्नो स्वामित्वको ऋणपत्र विवरण छुट्टाछुट्टै देखिने गरी सेस्ता खडा गरी राख्नु पर्नेछ।
२२. कारोबारको विवरण पेश गर्नु पर्ने: (१) दलाल वा बजार निर्माताले प्रत्येक दिन आफूले गरेको ऋणपत्रको दोस्रो वजार कारोबारको विवरण धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा सोही दिन बैंक, धितोपत्र बोर्ड र धितोपत्र वजार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।
- (२) दलाल तथा वजार निर्माताले आफूले गरेको ऋणपत्रको दोस्रो वजार कारोबारको विवरण अर्ध वार्षिक वा वार्षिक रुपमा धितोपत्र बोर्डले तोकेको ढाँचामा बैंक तथा धितोपत्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।
२३. ऋणपत्रको कारोबार स्थगन गर्न सक्ने: (१) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऋणपत्रको दोस्रो वजार कारोबार मूल्यमा अस्वाभाविक रुपमा उतार चढाव आएमा धितोपत्र बोर्डले त्यस्तो कारोबार स्थगन गर्न धितोपत्र बजारलाई निर्देशन दिन सक्नेछ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम ऋणपत्रको मूल्यमा अस्वाभाविक रुपमा उतार चढाव आएको कारण त्यसमा तत्काल नियन्त्रण गर्नु पर्ने अवस्था देखेमा धितोपत्र बजारले त्यस्तो कारोबार स्थगन गरी सोको कारण सहितको जानकारी धितोपत्र बोर्डलाई तुरुन्त दिनु पर्नेछ।
- परिच्छेद-४
- विविध
२४. ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो वजार व्यवस्थापन समिति: (१) बोलकबोलबाट ऋणपत्र निष्काशन गर्ने, कट्ट मूल्य निर्धारण गर्ने तथा धितोपत्र बजारमा ऋणपत्र सूचिकृत गरी धितोपत्र वजार मार्फत ऋणपत्रको दोस्रो वजार कारोबार गर्ने सम्बन्धमा बैंकलाई राय सुझाव दिने कार्य समेतको लागि देहाय बमोजिमका एक ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो वजार कारोबार व्यवस्थापन समिति रहनेछ :-
(क) बैंकको डेपुटी गर्भनर (राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग हेर्ने)	-अध्यक्ष
(ख) अर्थ मन्त्रालयको प्रतिनिधि (सह-सचिव)	-सदस्य
(ग) बैंकको राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागको प्रमुख	-सदस्य
(घ) धितोपत्र बोर्डको अध्यक्ष	-सदस्य
(ङ) धितोपत्र बजारको महाप्रबन्धक	-सदस्य
(च) बैंकको राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागको नायव प्रमुख	-सदस्य-सचिव
- (२) उपनियम (१) बमोजिमको समितिले आफ्नो बैठकमा आवश्यकता अनुसार कुनै विशेषज्ञ वा कर्मचारीलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(७)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५४ अतिरिक्ताङ्क ६२ (ख) नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६१।१२।१७

(३) उपनियम (१) बमोजिमको समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपनियम (१) बमोजिमको समितिको बैठकमा भाग लिए वापत समितिका अध्यक्ष, सदस्य तथा आमन्त्रित सदस्यले बैकले तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता पाउने छन् ।

(५) उपनियम (१) बमोजिमको समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार बैकले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२५. बैकले ऋणपत्र खरिद गर्नु: (१) नियम १२ को उपनियम (२) बमोजिम सूचिकृत भएका ऋणपत्रको भत्ता अर्वाध समाप्त हुनु अगावै बैकले त्यस्तो ऋणपत्र खरिद गर्ने छैन ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मौद्रिक नीति कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा बैकले धितोपत्र बजारमा हस्तक्षेप गर्न आवश्यक देखेमा सोको कारण सार्वजनिक गरी धितोपत्र बजारबाट ऋणपत्र खरिद गर्न सक्नेछ ।

२६. बैकबाट वित्तीय साधन उपलब्ध नहुने: कुनै कारणले दलाल वा बजार निर्मातालाई वित्तीय साधनको आवश्यक परेमा बैकबाट कुनै किसिमको वित्तीय साधन उपलब्ध हुने छैन ।

२७. निरीक्षण गर्न वा निर्देशन दिन सक्ने: (१) धितोपत्र बोर्डले धितोपत्र बजार, दलाल वा बजार निर्माताको ऋणपत्र सम्बन्धी निजको खाता, बही, अभिलेख तथा अन्य कागजात निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निरीक्षण गर्दा कुनै किसिमको अनियमितता भएको देखिएमा धितोपत्र बोर्डले आवश्यक सुधार गर्न धितोपत्र बजार, दलाल वा बजार निर्मातालाई निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यसरी दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु त्यस्तो धितोपत्र बजार, दलाल वा बजार निर्माताको कर्तव्य हुनेछ ।

(३) बैकले मौद्रिक नीति कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा आवश्यकतानुसार धितोपत्र बजार, दलाल वा बजार निर्माताको ऋणपत्र सम्बन्धी निजको खाता बही, अभिलेख तथा अन्य कागजात निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम निरीक्षण गर्दा धितोपत्र बजार, दलाल वा बजार निर्मातालाई कारवाही गर्नु पर्ने देखिएमा बैकले आवश्यक कारवाहीको लागि धितोपत्र बोर्डलाई लेखी पठाउन सक्नेछ ।

आज्ञाले,

भानुप्रसाद आचार्य

श्री ५ को सरकारको सचिव

(८)

मुद्रण विभाग सिंहदरबार काठमाडौंमा मिति ११/१२/२०६१ मध्ये रु. ५१-
मुद्रण विभागको मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको मात्र लागु हुनेछ।